

УДК 338.432

**EFFICIENCY OF GRAPE PRODUCTION AND WAYS OF HER INCREASE
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ВИНОГРАДУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ****Sulima N.N. / Сулима Н.Н.***s.e.s., as prof. / к.е.н., доц.***Kutovenko V.O. / Кутовенко В.О.***student / студент**National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Kiev, 15 Heroiv Oborony Street, 03041**Національний університет біоресурсов и природопользования Украины,
Киев, ул. Героев Обороны 15, 03041*

Анотація. В роботі розглянуто динаміку рівня виробництва та економічної ефективності виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах, а також шляхи їх підвищення.

Ключові слова: виробництво винограду, економічна ефективність виробництва винограду, шляхи підвищення економічної ефективності виробництва винограду.

Виноград – цінний продукт харчування з високими якість та лікувальними властивостями, які зумовлюють можливість його використання як для виробництва різних видів продовольчої продукції, у тому числі соків і алкогольних та безалкогольних напоїв, так і безпосередньо досить поширеним споживанням у вигляді свіжих ягід.

Найбільш сприятливі умови для розвитку виноградарства в південних і західних областях України.

Основна площа виноградників розміщується на богарних землях в господарствах АР Криму, Одеської, Херсонської, Миколаївської та Закарпатської областей. У цих регіонах одержують понад 95 % валового збору винограду.

У 2017 р., порівняно з 2005 р., площа виноградників зменшилась на 40 тис. га або 49,4 % і становила в 41 тис. га (табл. 1).

Виноградарство значною мірою зосереджене в сільськогосподарських підприємствах (близько 70,0 % виноградних насаджень і понад 58,5 % валового збору винограду). Майже 60 % площ виноградників розміщено в районах неукривного виноградарства, що значно підвищує ефективність галузі.

Рівень розвитку виноградарства визначається насамперед обсягами виробництва продукції, що в свою чергу залежить від розмірів площ та урожайності.

Площі під виноградниками в Україні починаючи з 1961 р. постійно зменшувалися. Тільки за період з 2010 по 2017 р. вони скоротилися на 27 тис. га або на 39,7 %. Рівень урожайності при цьому коливався по роках. Валовий збір винограду зменшився з 443 тис. т до 410 тис. т, або на 7,5 %. При цьому визначальним фактором значного зменшення обсягів валового виробництва винограду є скорочення площ виноградних насаджень.

Виноградарство є найбільш інтенсивною галуззю сільськогосподарського виробництва. Воно вимагає значних капітальних вкладень на закладання

насаджень, великих витрат коштів і праці на догляд за виноградниками та збирання продукції.

Таблиця 1

Розвиток виноградарства в Україні

Показник	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
усі категорії господарств					
Площа виноградних насаджень, у плодоносному віці тис. га	80,6	67,6	41,8	42,7	41,3
Урожайність, ц/га	54,9	60,3	92,3	88,4	99,3
Валовий збір, тис. т	443	408	386	378	410
Виробництво винограду на одну особу, кг	9,4	8,9	9,0	8,8	9,6
у т.ч. с-г підприємства					
Площа виноградних насаджень, у плодоносному віці тис. га	68,4	54,8	29,2	30,1	28,6
Урожайність, ц/га	37,7	47,4	70,7	73,3	84
Валовий збір, тис. т	258	260	206	221	240
господарства населення					
Площа виноградних насаджень, у плодоносному віці тис. га	12,2	12,8	12,6	12,6	12,7
Урожайність, ц/га	150,9	115,6	142,4	124,4	134
Валовий збір, тис. т	185	148	180	157	170

Економічна ефективність виноградарства залежить від рівня врожайності, виробничих витрат на 1 га винограднику, якості винограду та цін його реалізації (табл. 2). Урожайність винограду у сільськогосподарських підприємствах в 2017 р. становила 84,0 ц/га.

Таблиця 2

Економічна ефективність виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах України

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Урожайність, ц/га	70,7	73,3	84,0
Собівартість 1 ц винограду, грн.	321,87	361,05	410,26
Ціна реалізації 1 ц, грн.	651,30	630,39	621,95
Прибуток на 1ц винограду, грн.	329,42	269,34	211,69
Рівень рентабельності, %	102,3	74,6	51,6

Собівартість 1 ц винограду за 2015 – 2017 рр. у сільськогосподарських підприємствах України підвищилась майже в 1,3 рази і в 2017 р. становила 410,26 грн. У структурі собівартості винограду значну частку займають витрати на оплату праці, що свідчить про високу трудомісткість його виробництва.

Економічна ефективність виробництва винограду значною мірою залежить від ціни його реалізації. Ціна реалізації винограду залежить від його якості. За 1 т столових сортів винограду першого товарного сорту виплачується на 20 % більше, ніж другого сорту. Ціна реалізації винограду промислових сортів встановлюється залежно від його цукристості. Так, при підвищенні цукристості винограду з 17 – 18 % до 21 – 22 % ціна за 1 т продукції може зростати вдвічі. Рівень цін реалізації 1 ц винограду у 2015 – 2017 рр. свідчить про їх зменшення з 651,30 грн. до 621,95 грн.

Процес реалізації винограду сільськогосподарськими підприємствами характеризується тим, що за період з 2005 р. по 2017 р. значно зменшились обсяги його продажу заготівельним організаціям і переробним підприємствам та збільшились на ринку, комерційним структурам.

Збільшення виробництва винограду в Україні відбуватиметься двома шляхами: екстенсивним за рахунок розширення площ виноградників та інтенсивним на основі підвищення врожайності завдяки додатковим вкладенням засобів виробництва на гектар площі насаджень.

У зв'язку з великою трудомісткістю галузі велике значення має впровадження комплексної механізації і прогресивної технології. Механізація виробничих процесів є одним з основних шляхів підвищення продуктивності праці і зниження собівартості продукції у виноградарстві.

Високоєфективним є зрошення виноградників, яке забезпечує стаке підвищення врожайності винограду. Досвід передових господарств показує, що в умовах зрошення на основі високого рівня агротехніки можна одержати 150 – 250 ц винограду з гектара.

Економічна ефективність виноградарства значно підвищується з поглибленням спеціалізації і концентрації виробництва, а також з розвитком агропромислової інтеграції на основі створення агропромислових підприємств та виробничих об'єднань.

Література:

1. Економіка сільського господарства: Навчальний посібник / С. М. Рогач, Н. М. Суліма, Т. А. Гуцул та ін. – Київ: ЦП "Компринт", 2018. – 517 с.

References:

1. Ekonomika silskogo gospodarstva: Navcalnui posibnuk/ S.M. Rogac, N.M. Sulima, T.A. Gutsul ta in. - Kyiv: CP "Komprint", 2018. – 517 p.

Abstract. Grapes - a valuable food with high quality and medicinal properties.

In 2017, compared to 2005, the area of vineyards decreased by 40 thousand hectares or 49,4% to 41 thousand hectares.

Viticulture is largely concentrated in agricultural enterprises (about 70,0% of grape plantations and over 58,5% of gross grape harvest).

In the period from 2010 to 2017 alone, they decreased by 27 thousand hectares or by 39,7%. The yield level fluctuated over the years. Gross harvest decreased from 443 thousand tonnes to 410 thousand tonnes, or 7,5%. At the same time, the decisive factor in the significant reduction in the gross production of grapes is the reduction of the area of vineyards.

The cost of 1 ton of grapes in agricultural enterprises of Ukraine increased almost 1,3 times in 2015 - 2017 and in 2017 amounted to 410,26 UAH. In the structure of the cost of grapes, a considerable part is occupied by the cost of wages, which indicates the high complexity of its production.

The level of selling prices of 1 quintal of grapes in 2015 - 2017 indicates their decrease from UAH 651,30 to 621,95 UAH.

The increase in grape production in Ukraine will be done in two ways: extensive due to the expansion of vineyard areas and intensive based on increased yields due to additional investment of production facilities per hectare of plantation area.

Key words: *grape production, economic efficiency of grape production, ways of increasing economic efficiency of grape production.*

Стаття відправлена: 21.09.2019 р.

© Суліма Н.М., Кутювенко В.О.